

VESNA

Mesečnik slovenskega
dijaštva

Št. 8

V Celji, dné 15. avgusta 1892

Leto I.

Fran Ramovš,
stud. med. † 22. junija 1892.

Ob grobu prijatelja Fr. Ramovša.

Bóginja smrti temná, Morana nikdár ne počivaš,
 Vedno nam ruješ kalí, trgaš najlepši nam cvet!
 Mnogo požéla si uže korenin Sloveniji krepkih,
 Mnogim skopála si grob, mnogo zatrla nam nad!
 Vzela Morana nam je i Tebe nezabni prijatelj:
 Krije črna Te prst, tujega kraja zemljé!
 Nisi bil, dragi, poet, veleumni bil nisi pisatelj,
 Da bi postavil pomník z deli Tvoj um bil si sam!
 Hranil srcé pa zvestó zmir materi drugi si: Slavi!
 Zanzo je gôrel Tvoj duh, vreden bil, zvest si njen sin!
 Kriva zdaj zgodnji Te grob, a duh Tvoj plava nad nami,
 Dom nam ljubiti velí, Slavi služiti zvestó!
 Spavaš prijatelj sladkó pod odejo mehko cvetlično,
 V varen dospél si pristán, pokoj dosegel želján!
 Vedno bo záte srcé, umrli prijatelj nam bílo,
 Vedno v spominu živél, duh Tvoj med nami bo vél!

M. Čadež.

Ciganka.

Spisal A. R.

(Priobčeno z dovoljenjem starišev umrlega pisatelja.)

(Konec.)

VI.

Mine dan, dva, ali zaman čakam, da me obišče Tržačan. Čudil se pač nisem temu, kajti menil sem, da je kaj obolel, presenečen po zadnjem najinem snidenji, ali pa, da se sprehaja po gozdu, po skalovju deklamujoč sentimentalne pesni.

Tretji večer pride počasi Eugenio, ko leže na vrtu vznák v travi ugibljem, katera je pač moja zvezda; on sede poleg mene, a besede ne zine.

„Kod ste hodili te dni, gospod Eugenio?“ pričnem nekako mehko, bo-

ječe. „Ogibali ste se našega praga in skoraj bi bil pozabil, da bivate v vasi.“

„Pogrešali ste me?“ vpraša nezapuno. „Morebiti sem se tudi jaz dolgočasil, kdo ve? — Zakaj me niste pozabili — v objemu ljubičinem, — zakaj niste storili tega?“ déje zbadljivo.

„Govor vam je oster, gospod Eugenio, ali poznam vas, in to mi zadostuj! Besedite brez skrbi, olajšajte si gnjev . . . . moj Bog, sem mar jaz kriv, da jo ljubite? mirno vas bom poslušal, ni slova ne črhnem.“

„Ne govorite tako, kajti misliti

bi moral konečno, da se mi hlinite, in to bi ne bilo lepo. Molčiva rajše in zijajva na nebo, štejava zvezde! Pametneje bode, ko da mlativa prazno slamo.“ Stegnil se je malomarno po rosni travi. Kri mi je silila v glavo, ali brzdal sem se ter molčal. Kar se zasmeje in stegne svojo roko proti meni, kakor da bi me hotel zadaviti. „Zakaj megledatetako — tako —?“

Ne odgovorim mu, ampak vzdignem se gledajoč ga mirno in odidem v hišo. Obrnivši se na pragu, vidim ga naslanjajočega se ob vrtov plot.

„Razžalil sem vas, oprostite!“ Kriknil je za menoj in se nasmejaj, toda poslušal ga nisem.

Drugi dan pravi mi brat, da je videl Tržačana, govorečega z Anko. „In ona se mu je smejala“ konča svojo pripoved.

* * *

Skoraj vsak dan hodéval sem na holmec, lazil okoli kočé, nasmihaval se Anki in vzdihoval, kadar sem jo videl, vračujočo se z materjo iz vasi, kjer sta dninarili. Srečnega sem se cenil, če sem mogel pregovoriti besedo ž njo; spremiti jo do veže. Kaj sem vse sanjal o njej! Prišel pa je včasih hip, ko sem delal sentimentalne verze, opeval ljubezen svojo v dolgih odah, katerim sem se potem na pamet učil. V trenutkih pa, — ko sem snival — sam ne vem, o čem, zdelo se mi je, da je Tržačan govoril resnico, meneč da življenju našemu najslajše hipe podeli ljubezen. Čutil sem se tako srečnega, duh moj plaval je v neskončnem obzračju, objemaje vesoljni svet — — — ah da bi večno trajal ta san!

In ravno take trenutke čutil sem v srcu svojem neko nezadovoljnost — morebiti bil sem ljubosumen; in stisnil sem roko v pest kakor da se moram boriti z nevarnim tekmečem. Boječ se, da se mi izneveri Anka, čutil sem se tako nesrečnega, — sočutjem obžaloval sem včasih Eugenija, . . . da, hotel bi ž njim deliti, ali uže prihodnji trenotek gnjevil sem se nanj. Kaj je on iskal okoli kočé?

VII.

Nekdaj dobim Anko, sedečo za hišico na solnci. Naslonjena na komolec, zrla je strmo pred se, ne meneča se za pekoče solnce, časih pa stresnila se, kakor da jo mrazi.

„Bolna si, Anka?“ — dejal sem, tiho stopivši k njej. „Bledo ti je obličje in na solnci trese te mraz.“

Vskriknila je in me objela. „Ljubček“ šepetala je neprenehoma. „Ali si uže dolgo tukaj?“ vprašala je, pomirivša se nekoliko, ter dodala, ne čakaje odgovora mojega, „toda idiva v hišo, kajti matere ni doma. Šla je obiskat sorodnikov svojih. Šele jutri se vrne.“

Peljala me je v izbico svojo, kjer sem sedel tik postelje njene na vegast stol. Razmetano bilo je po sobi in vendar zdelo se mi je vse tako domače in ljubko.

„Moj Bog, uboga ženska sem, sama vem to“ govorila je, „daj, reci mi še enkrat, da me ljubiš, Ivan, reci še enkrat!“

„Da, ljubim te, in ti, moja si!“ viknil sem in jo nase stisnil.

„Tvoja,“ šepnila je, povescila oči in se mi izmaknila.

„Najlepšega cvetja oropane stoje cvetice na oknu, ko žalujejo po svojem krasu. Komu si je dala?“

„Veter polomil mi je mladice, osul bohotno cvetje — — — Ali zakaj vprašaš to, ljubček moj?“

Neverjetno pomajal sem z glavo.

„Trkali so vasovalci na tvoje okno, in dala si jim cvetja, — ali jaz zapuščam te vsekdar prazen, — ne krasi mi prsij šopek, katerega je zvezala ljubica. Cvetice govorile bi mi o tvoji ljubezni, — ti cvetica, — toda za druge rasto tvoje rožice.“

„Če bi vedela, da ti je toliko mar cvetja, prazni odhajali bi nočni prosilci, — ali dajala sem njim, da se jih odkrižam, nadležnežev! Ti se mi srdiš, Ivan?“ velela je proseč.

Dala mi je roko okolo vratu, in tedaj zagledal sem na zapestju njenem srebrn obroček, katerega mi je par dnij poprej Tržačan kazal, hvaleč ga kot umetniško delo — — —

„Kaj imaš tu?“ vprašal sem, prijemši jo za roko. Zardela se je in mi jo izmaknila.

„Govoriva kaj družega“, dejala je hlastno, preko mene skozi okno zroč, kljubujé pogledal sem jo, videl njeno rdečico — kri mi je vskipéla.

„Ne ljubiš me, Anka. Zakaj si me varala, ogrenila mi mlado življenje? — — — Kdo ti je dal zapestnico?“ vprašal sem jo po molku.

„Kaj te to skrbi!“ odgovorila je, uprla za hip oči v mé. Oklenivša se me, dušila mi je besedo s poljubi. „Ti se mi srdiš,“ šepetala je.

„Nezvestnica“, šumelo mi je po glavi, srce se mi je potožilo in naj-

rajši bi bil jokaj; ali premagal sem se — pahnivši jo od sebe, zbežal sem iz kočé.

„Ostani, Ivan!“ kriknila je boleстно za menoj in glasno je zaplakala zgrudivša se na posteljo. Na pragu kočinem ustavil sem se nehoté, hotel se vrniti; menil sem, da moram umreti. „Nezvesta“, siknil sem srdito in odšel brzo iz kočé, sklepajoč da nikoli več ne pridem v njeno obližje.

VIII.

Umirivši se polagoma, jamem premišljevati. Sramoval sem se svojega otroškega vedenja; ugovarjal si, da je ne ljubim; grozil se jej; želel si umreti. — Vzduh, zdelo se mi je, da me duší in dirjal sem iz sobe ven pod milo nebo, prisegel tam pod žlamborjevo drobnico, da ne bom ljubil nikoli več ženske. Solznim očesom obrnil sem se proti holmu, kjer je stala koliba, ko da jo zadnjič gledam; „nikoli več, nikoli,“ šepetal sem. Toda uže tisti večer šel sem na holm, legel za nizek brinjev grm in gledal proti koči, željan, še enkrat zreti Anke, še enega poljuba prositi jo v ločitev!

Slučajno pogledam, če gre kdo po stezi in vidim Eugenija, kako koračí do kolibe. Prišedši do nje, ogleda se na vse strani, če ga kdo vidi, potem pa izgine v temni veži ter se ne vrne.

Hotel sem zakričati, teči za njim, ali obležal sem onemogel v rosni travi, ruval travo z rokavi in klel Tržačana.

Potrti so mi bili gradovi, katere sem si bil zidal v oblake, čutil sem, kako se mi krči srce, rad bi bil zajokaj, a mogel nisem.

Od onega večera naprej nisem šel iz sobe svoje, kjer sem presedel cele dni. In v nočeh, ko je vas uže spala, bilo mi je tako hudo! Premetoval sem se po postelji, toda zadremati ni se mi hotelo.

Neko noč stopi mati moja tiho v sobo in sede k moji postelji. „Ali si bolan, Ivan?“ vprašala je mehko in mi gladila lase, vroče čelo. Zakrijem svoj obraz in zastočem.

„Da bi skoraj umrl, mati!“

Plašna me pogleda, v očesu zaleskeče ji solza in skloni se name, potem nadaljuje: „Zakaj skrivaš pred menoj, kar ti teži srce? To ni prav. Povej mi, kar te vznemirja, saj sem tvoja mati.“

„Ne morem, mati! Pustite me, da molčim!“

„Hočeš mar, da ti sama povem? Kaj ti je bilo treba hoditi okolo ciganke — malopridnice! Svarila sem te, a poslušal me nisi.“

Kaj ne opazi vsega materino oko!

„Mati, ne govori o njej!“ zaklical sem. „In vendar me je ljubila, sama mi je rekla.“

„Verjel si jej? Potrpi otrok, — zaspil, Ivan, in pozabi jo!“

Popravila mi je vzglavje predno je odšla; in res skoraj potem sem zaspal.

* * *

Krasnega jutra v prvi polovici septembra pritekla je stara kmetica v raztrgani kočamajki in velicah čevljev svojega moža v našo vežo.

„Tržačana so ubili,“ zakričala je sopihajoča in prekrižala se skrivaj na prsih. „Fantje so ga, najbrž ko je vasoval pri onej na holmu. Bog se usmili njegove duše!“

„Prav so storili. Dobil je, kar je iskal. — Kaj mu je bilo treba laziti k njej?“ vskliknil je brat moj, ki je tedaj uže pohajal med fante. Ubogi Tržačan!

Ne daleč od Ankinega doma ležal je krvav na stezi, v roki držal je šopek cvetja . . .

Prišla je gosposka, in mnogo so jih zaprli, ali kmalu morali so jih izpustiti. Konečno pozabilo se je vse.

Par dni pozneje zapustila je mati Eugenijeva našo vas potem, ko je okrasila grob svojega sina. Bleda in potrta vrnila se je bila z vaškega pokopališča. —

Na dan Tržačanovega pogreba pa prinesel mi je bosonog deček zganen papir, iztrgan najbrž iz kake knjige. „Rekla je, naj vam dam“, jecal je v zadregi in nemirno tlačil klobuk pod pazduho. Na okajenem papirji pisala mi je Anka, da naj ji odpustim. „Vrni se k meni ljubček — — —. Letajo lastavice čez vasico in glasi se pesem vasujočih fantov, ali tebe ni“ pisala mi je. O Tržačanu ni bilo besede.

Krvavečim srcem zapustil sem koj drugi dan očevino. — — — Anke nisem več videl. Preselila se je drugam — a nikdo ni znal, kateri kraj si je izbrala v bivališče.

❧ Stih. ❧

I.

Vijolic je nabrala,
Je šopek povezala,
Pa meni ga je dala.

Vijolice dišijo,
Premilo mi budijo
Ljubezni melodijo.

Oj melodija, pevaj,
Pa srce mi ogrevaj
In v srce nji odmevaj!

Ki pesen, z milo silo,
Si v cvetje mi zavilo,
Oj sijaj, solnce milo!

II.

Po noči po vasi hodévam
In pesen veselo prepevam.
Pa pesen do okenca plava,
Kjer lahko že ljubica spava.
Pa pesenco mojo začuje,
Predrami se in prisluškuje.
Na okence, polna nemira

Ozira se, ter je odpira.
Oj v srčece, v srce goreče,
Pa sladko ljubezen šepeče:
Le pridno o pravi mi uri
Odpiraj i okno i duri!
Preminejo dnevi mladosti,
Preminejo njene sladkosti!

III.

Se Anka je sprehajala
Po vrtu, polnem rožic,
Z vodico jih napajala
Od glavice do nožic.

Lepo so rože dihale,
Še lepše so dišale;
Pa sape so pripihale,
So rožam cvet obrale —

Se Anka je sprehajala
Po vrtu bolnih rožic,
S solzico je napajala
Oj srčece ubožic.

Dobroslav.

Stenografija.

Kratke črtice o razvoju, bistvu in koristi stenografije; spisal Anton Zupan.

Potrebo okrajševalnega pisma so občutili uže starodavni Grki in Rimljani; uže Ksenofont je baje pisal izreke Sokratove s takim pismom. Pa Grki menda niso imeli stalne stenografične sisteme; vsak si je po svoje prikrojil potrebne kratice. Za dobo slavnega govornika Cicerona pa je sestavil njegov oproščeneec Tiro nekako sistemo za latinski jezik, takozvane „notae tironicae“. Te so predavali po učilnicah, ter je rabili pri javnih obravnavah.

Stenografi (notarii) so bili mnogo čislani in jako izdatno plačani. Pesnik „Martialis“ pravi o tedanjih stenografih: „Currant verba licet, manus est velocior illis;

Nondum lingua suum, dextra peregit opus.“

„Naj besede hité, desnica je urnejša od njih;

Posel jezik še ni, roka zvršila ga je.“

A ta pisava ni bila stenografična v sedanjem pomenu besede, ker ni imela niti abecede, niti pisalnih pravil za stapljanje znakov, nego le kratice za posamne, ali tudi zložene pojme. Te „notae tironicae“ so rabili pozneje tudi krščanski učenjaki, posebno cerkveni učeniki. V teku srednjega veka se je ta umetnost popolnoma izgubila, ker je samostani niso gojili, drugje pa vednosti niso imele zavetja.

Koncem 16. stoletja se je zaradi živahnejega političnega življenja na Angleškem takoj pokazala nedostatnost in okornost zgodovinske pisave, nato so učenjaki začeli misliti na kratkopis. Prvi poskus o tej stvari je napravil Bright (1588). Pa niti njegova, niti njegovih naslednikov pisava ni prišla v občno veljavo, temveč ostala je na najožje kroge omejena.

Leta 1796. pa je izdal M. Taylor, vseučiliščni profesor v Oxfordu, novo, takozvano „geometrično sistemo“, katera se je v kratkem začela precej širiti po Angleškem in še istega leta jo je prevzel Mosengeil v nemščino z nekterimi premembami. Najvažnejša sedanjih angleških sistem je Izak Pitmann-ova (1837), ki je jako razširjena po vsem, angleški jezik govorečem svetu. Zdaj se angleški največ stenografuje s Pitmann-ovo, Taylor-ovo in Gurney-evo sistemo; izza novejšega časa tudi nekoliko s Henrik Richter-jevim prevodom nemške Gabelsbergerjeve; mnogo pa tudi s pisalnimi stroji.

Nemci so se s prva držali večidel angleških nazorov, posebno Mosengeil, Leichtlen, Horstig; Nowak (1830) se je pa že nekoliko izognil angleškemu

vplivu. Vse te naredbe so kmalu izginile, ko je Franc Ks. Gabelsberger v Monakovem prijavil svojo „Anleitung zur deutschen Redezeichenkunst oder Stenografie“ (1834). Njegova sistema je sedaj najbolj razširjena ne le v Nemčiji, nego tudi po drugih deželah; prevela se je v mnoge tuje jezike z večim ali manjim vspehom. Se ve da noben prevod ne dosega niti približno originala, kar je naravno; prelagateljem ni bil lasten jezik, kakor Gabelsbergerju vodilo, nego tuja sistema, in bodi ta še tako dobra. Gabelsberger sam pravi, da je „naturwidrig, ein stenografisches Alphabet aufstellen zu wollen, ohne auf die Bestandtheile der Sprache genau Rücksicht zu nehmen. Diese Rücksicht sei aber doppelt wichtig in Bezug auf eine richtige Austheilung der Züge auf das Alphabet.“ Tega zlatega izreka se pa prelagatelji niso mogli držati, ker so vedno le nemško stenografijo, torej le nemški jezik imeli pred očmi, mesto domačega. Kolik razloček je med nemškimi in slovenskimi soglasnimi skupinami! Nemeč ima jako malo (izimši „st“ in „sp“) skupin, ki bi se mogle nahajati včasih v početku, včasih na koncu debla. (Nemška debla so kakor znano, vsa jednozložna, izimši peščico, „Arbeit“, „Ameise“, „Kleinod“, „Iltis“, „Kürbis“, „Leinwand“, „Stiglitz“.) V nemškem jeziku se nahajajo v početku debla le take skupine, katerih končnik je „l, n, r“ („bl, br, dr, fl, fr, gl, gr, gn, kl, kr, kn, pl, pr, in t. d.) skupine pa (lb, rb, ld, nd, rd, lg, ng, rg, lk, rk, nk i. t. d., katerih sprednik je „l, n, r“ ali končnik „t“, se nahajajo le koncem debla. Včasih

prikaže se koncem debla tudi „mp, mpf, gst, bst, nst, redko kedaj „gd, md, nf, nft“. (V besedah „singt, trinkst i. t. d. spada „t“ ali „st“ med sklonila, ne k deblu). V slovenščini so te razmere popolnoma drugačne.

Leta 1841. je priobčil Viljem Stolze v Berolinu novo sistemo, ki si je v kratkem času pridobila mnogo pristašev, in ki je zdaj oficijelna na Pruskem. To lepo sistemo so po smrti ustanoviteljevi tako dolgo in semtertje popravljali, da so jo sè samim predelovanjem temeljito pokvarili in njen pravi značaj popolnoma odstranili, tako da njena vrednost v teoretičnem in praktičnem oziru komaj Faulmannovo dosega.

Za Stolzevo je prišla l. 1860., tudi v Berolinu, tretja najvažnejših nemških sistem na svitlo, katero je prijavil Lavoslav T. A. Arends. Ta sistema je jako zanimiva, ker njen temelj stoji na čisto drugačnih nazorih, kakor óni Gabelsbergerjeve ali Stolzeve.

Poznejše sisteme, Faulmann, Roller, Lehmann, Velten, Schrey, Brauns,

Laufenberg i. t. d. so le bolj izrastki prvih treh, ter nimajo samostalne veljave. Nemci so torej prvaki na stenografičnem polji.

Drugi narodi so se le malo pečali sè stenografijo. Francozje imajo sicer svojo stenografijo Duployé-jevo, Italijani Maragnon-ovo, Tealdi-jevo in Toselli-jevo in Henrik Noë-tov prevod Gabelsbergerjeve, (med vsemi prevodi Gabelsbergerjeve sisteme v tuje jezike je Noë-tov še najboljši), pa vse te daleč zaostajajo za nemškimi.

Slovani pa se prav čisto nič brigali niso za stenografijo.

Kar se je o tej stvari delovalo, ni slovansko, in vsa prevajanja stenografije iz nemščine nimajo nikakoršne znanstvene vrednosti, ker se, kakor sem uže omenil, prelagatelji niso ozirali na slovanski, nego le na nemški jezik. Stenografija mora imeti svoje korenine v jeziku samem; svojstva in posebnosti kacega jezika morajo odsevati v stenografični pisavi.

(Konec prih.)

Prvi občni zbor slov. fer. društva „Sava“ v Ljubljani.

(Izvirno poročilo.)

Prvi dan avgusta t. l. je za vse slovensko dijaštvo in njegov nadaljni razvoj prevažen. Tega niso poznali le najožji interesi, marveč celo slovensko razumništvo, ki je s ponosom pričakovalo sijajni izid osnovalnega shoda novega našega društva. „Slovenski Narod“ pozdravil je kar najprisrčnejše vso akademično mladež in si s tem osigural simpatičen spomin v vsem našem dijaštvu. A tudi drugi krogi so de-

loma z vstopom svojim kot ustanovniki in starešine, deloma pa z živahnim zanimanjem in vsakoršnim podkrepljenjem ugledu novorojenčevemu pomogli do toli povoljnega zaključka rojstvenega dne.

Smelo rečemo, bela Ljubljana je živela ta dan za mlado „Savo“.

Proti deseti uri v jutru dneva zbralo se je impozantno število 70 slovenskih in hrvatskih velikošolcev v okusno prirejeni

„zbornici“, v kar je služila velika elegantna sobana v novih prostorih čitalničnih na Turjaškem trgu.

Kmalu po 10. uri otvoril je predsednik osnovalnemu odboru cand. jur. V. Maurer prvo javno sejo in prisrčno pozdravil vse navzočne, sosebno starešine in brate iz Hrvatske. Konstatoval je, da društvo do istega trenutja šteje uže 38 članov in sicer 7 ustanovnikov, 12 starešin in 19 rednih članov, ki so vsi svoje zneske vplačali. V nadaljnem govoru razvija predsednik načela in nagibe, ki so vodili osnovalni odbor v vsem njegovem delovanju. Zajedno razlaga pomen pravil in v njih sestavljeni obširni delokrog društva, omenja velike važnosti starešinstva in strogosti vseh naredb, katere pričajo o resnem delovanju društvenem in brezobzirnosti v vseh društvu škodljivih zadevah. Osveščen je, da bode društvo sijajno uspevalo in uspešno delovalo narodu v prid, dijaštvu in vzmnoženje ugleda. Uže sedaj ob prvem nastopu razvila je „Sava“ toli veličastno svoje peroti. „Sava“ je in bode jedno najvažnejših slovenskih društev sploh, ona bode vzgajala mladino v vspešno bodoče delovanje. Ona bode vezala vse slovensko dijaštvo mej seboj pa tudi z vsem našim razumnštvom. Konečno zaključí svoj pozdrav izražujoč up in željo svojo in svojih tovarišev v odboru, da „Sava“ v kratkem mogočno razprostre svoje delovanje preko vseh slovenskih zemlja.

Na to pozove v zmislu poslovnikovem v „bureau“ dva zapisnikarja: abit. Zarnika in Šavnika, dva reditelja: stud. phil. Žilaha in stud. jur. Lazarja in dva overovatelja starešini: drda. jur. Kušarja in cand. jur. Švigelja.

Ko se „bureau“ ustanovi, poroča st. jur. V. Ravnihar imenom osnovalnega odbora o delovanju njegovem sploh in sosebno v oziru na tajniške in blagajniške posle. Govornik poda najprvo kratko predzgodovino društva. Uže okolu 1870 rodila se je misel, da se ustanovi ferijalno društvo, stalnejšo podstavo pa je dobila še le l. 1890, ko so se prvič predložila pravila vladi, katera jih je pa zavrnila. Na shodu velikošolcev dne

30. decembra l. 1891 sestavil se je osnovalni odbor treh članov, ki se je pomnožil dne 14. februvarija l. 1892 v petorico. Ta je predložil pravila kranjski vladi, katera jih je z dnem 12. aprila t. l. potrdila. Skupnih sej je imel osnovalni odbor 22, a sostal se je tudi drugače mnogokrat v odsekih: „Načrt poslovnikov“ in „navod za leto 1892/3“ sestavila sta tako v odseku člana stud. jur. Vencajz in cand. jur. Regally.

Upravništvo odpravilo je 120 spisov, a prejelo jih 28. Računski zaključek blagajne ne more se še predložiti zboru, ker od ure do ure pristopajo člani in je torej pregled nemogoč poročilu.

Ker se po končanem govoru nihče ne oglasi k besedi, da predsednik vsprejem poročila na glasovanje.

Poročilo vsprejme se soglasno.

Naslednji poročevalec stud. jur. J. Vencajz predloži poslovnikov načrt skupščini v vsprejem. Najprvo razlaga prevažni pomen in potrebo trdnega poslovnika, ki razlaga avtentično pravila in daje društvu vstrajno smer. Odbor je skušal pri sestavi poslovnikovi ugoditi vsem glasovom in nasvetom, ki so mu od posameznih stranij prihajali. Društvu, katerega delovanje je med letom raztrgano v tri dobe in katero deluje po toli razsežnih ozemljih, treba je, da je trdno, previdno in razmeram ugodno urejeno. Njemu treba poslovnika, kateri določa jasno, a strogo vse delovanje, kakoršno mora ostati vedno. Najvažnejša dela poslovnikov sta „temeljni ustav“ in „sankcija“, v njih leži težišče vsega načrta in na njihovi podlagi sezidalo se je vse poslopje poslovnikovo. Radi tega razvija ob njih nazore in izvajanja poslovnikova v „opravilnem redu“. Najvažnejša je pač teritorijalna razredba v 12 okrožij in osnova osrednjega upravništva za vodstvo na znotraj in reprezentanco na zunaj in okrožnih upravništev v posameznih okrožjih za vse notranje njihove zadeve. K tej se vrsti uredba starešinskega sveta, kot gosposke, do katere se ima odbor v vseh važnejših zadevah obračati za mnenje katera pa zajedno kot odbor starešinstva nadzoruje njegovo poslovanje, da se iz-

vrši v pospeševanje društvenih smotrov. Ker se občni zbor le jednič snide v letu, imenuje zajedno preventivno nekoliko predsednikov eventuelno potrebnim društvenim sodom.

Tudi to poročilo vsprejme se soglasno in se načrt poslovnikov s tem „en bloc“ upravoveljavi.

Konečno poroča stud. jur. B. Vodušek o „navodu za leto 1892/3“. Uvajajoč razlaga pomen navodov, kot „edictum perpetuum praetoris“, nasproti poslovniku. Poslovnik ima trajno veljavo, njegova vsebina ima biti stalna, vse drugo izjavlja društvo potom navoda. „Navod“ naj podaja odboru konkretno vodilo, naj popolnuje poslovnik in popravlja stare škodljive določbe z novimi.

V početku navodovem razpravlja se natančnejša razdelitev posameznih okrožij in vedenje društva v slučajih neosnovanja kakega okrožja. Prihodnji občni zbor snide se na Koroškem. Navod skrbi tudi za sestavo „gesla“ društva, dalje za zbirko dijaških popevk, eventuelno za izdajo primerne brošure. Dalje naroča odboru, da skrbi za brezplačno pohajanje čitalnic in bralnih društev se strani „Savanov“. Konečno določa odboru, da stopi v dogovor z upravnim odborom „Narodnega doma“ radi sobe in, v sporazumljenji z obema akademiškimi društvi, z glavnim odborom za razstavo leta 1894 radi „dijaške razstave“.

Na priporočilo poročevalčeve se istotako „navod“ vsprejme soglasno „en bloc“.

Pojasnila k raznim točkam poslovnikovim in navodovim želeli so starešine drd. Kušar in cand. jur. Švigelj, pa redni član cand. med. Gregorič.

Na to prečita predsednik cand. jur. Maurer došle brzovjavke in naslove pisem, katera je k slavlju prejel osnovalni odbor.

Brzovjavek došlo je 13 in sicer sledeče:

Borovnica: Zavedni narodno-napredni mladini krepak živio! Bralno društvo.

Budejovice: Necht' veškeré Vaše podniky setkají se se zdarem a necht brzy splní se tužby Vaše ku blahu vši slovenské domoviny!"

Buđovoj.

Črnomelj: Vivat, floreat, crescat Sava!
Schweiger, Fabian, Lavrin.

Dunaj: Najmlajšemu bratskemu društvu družičemu vse slovenske velikošolce k skupnemu vsestranskemu narodnemu delovanju kliče želeča najboljšega vspeha: vivat, floreat, crescat!
„Slovenija“

Dunaj: Pri delovanju dijaštvu na čast, narodu v blagor, želi najboljšega vspeha
„Vesna.“

Dunaj: K počatku Vaši organizace prejeme Vam mnogo zdaru

Akademicky spolek ve Vidni.

Dunaj: Želeči, da „Sava“ združuje vse slovenske velikošolce v delovanji za narodno probudo, pozdravljajo vse udeležence osnovnega shoda na Dunaji ostali tovariši:

Bulovec, Furlan, Goestl, Gorup,
Regally, Roblek, Zbašnik.

Gradeec: Idite v narod, proučavajte njegove potreboče i rane, podigujte mu njegovo moralično i materijalno blagostanje, svoje mu sve sile posvetite, pa će Vam narod zavladati biti. K tome pozdravlja svoju najmladju posestrimu Savu i njezine članove akademicko društvo Hrvatska.

Idrija: Zadržan radostno pozdravljam novo društvo kot razširjevalca vseslovenske ideje.

Kogej.

Kostanjevica: Srčni pozdrav naprednemu dijaštvu od zavednih Slovenk in tukajšnjih velikošolcev.

Oražen.

Ljutomer: Vrlim Savanom kliče iz daljine krepki: živili!

Mihalič.

Lvov: Da pracvitajet novoje gnieszdo junych sokolov vo polzu asiecestva nadiezdu slovansky idej na zdar!

Obcestvo ruskich studentov
lvovsky akademiceskich
krszok kopystiansky.

Praga: Nemohouce se súčasnitni shodu Vašeho, blahoprejeme zdaru družstva Vašeho co nejuprimnejí a jsme v duchu s Vámi.
Spolek českých mediku.

Poleg teh brzovjavk došlo je mnogo pozdravov društvu s strani posamnikov pismeno, katerih imen pa vsled pomanjkanja prostora ni možno objaviti.

Sedaj se oglasi k besedi zastopnik „Zastave“ v Zagrebu, stud. jur. Marn in pri srčno pozdravi imenom svojih tovarišev in društva navorojeno „Savo“. Želi jej, da sijajno procvita in ponosno širi svoje ime po vseh slovenskih krajih in zemljah ter zakliče: „Vivat, floreat, crescat Sava!“

Predsednik se zahvali in poudarja bratstvo slovensko-hrvatsko, ki je neminljivega pomena za obe društvi, a tudi za oba naroda.

Zastopnik dunajskega „Zvonomira“ stud. med. Altmann želi našemu društvu kot osrednjemu, družilnemu faktorju vsega slovenskega dijaštva najlepše bodočnosti in upa, da bode vedno družila slovensko in hrvatsko dijaštvo bratska sloga.

Predsednik omenja na to, da so Hrvatje in Slovenci živeli vedno kot bratje jedne družine pod jedno streho in želi, da se bode to bratstvo mej narodoma za vse čase uvekovečilo.

Stud. med. D. Bleiweis-Trsteniški poroča na to v svojem in sočlana cand. med. Gregoriča imenu, katera je poklical osnovalni odbor v pregledništvo, da sta našla vse delovanje odbora in blagajno društva v najlepšem redu ter predlaga, da se izreče osnovalnemu odboru „absolutorij“.

Cand. jur. A. Švigelj predlaga v svojem in svojih somišljenikov imenu, da se osnovalnemu odboru izreče „zahvala“.

Oba predloga vsprejmeta se soglasno.

Starešina drd. J. Kušar čestita zboru na tako izbornem osnovalnem odboru in nazdravi predsedniku, ki se zahvali v imenu odstopajočega odbora in sejo ob 12^{1/2} uri popoldnevu zatvori.

Popoldne ob 3. uri otvori predsednik cand. jur. Maurer drugo tajno sejo in da besedo stud. jur. Ravniharju, ki prečita „volilni red“.

Na to povabi v smislu poslovnikovem starešino drda. Kušarja in oba reditelja stud. jur. Žiliha in stud. jur. Lazarja v skrutinij.

Tolmačem volilnega reda imenuje poro-

čevalca o poslovníku, stud. jur. Vencajza, ki poroča o posameznih volilnih aktih in predlaga predsednikovim kandidatom potom resolucije stud. med. Bleiweis-Trsteniškega.

Kandidatura se vsprejme in predsednik jednoglasno izvoli.

Novoizvoljenec se zahvali na podeljeni mu časti in zasede predsednikov stol. Predsednik stud. med. Bleiweis-Trsteniški podeli na to stud. jur. Vencajzu besedo, ki skupno s stud. jur. Vodušekom in cand. med. Gregoričem predlaga 14 kandidatov za odborniška mesta in 7 za namestništvo.

Poslej izidejo kot voljenci iz volitev: za osrednje upravnništvo: tajnik abit. Zarnik, blagajnik abit. Vrtačnik.

- Za okrožna upravnništva in sicer:
- Za Ljubljano stud. jur. Ravnihar.
  - „ Dolenjsko cand. jur. Maurer.
  - „ Gorenjsko stud. phil. Žilih.
  - „ Notranjsko drd. med. Domicelj.
  - „ Štaj. Posavje drd. med. Švab.
  - „ Pohorje stud. phil. Pipenbacher.
  - „ Slovenje gorice stud. med. Gregorec.
  - „ Koroško stud. jur. Zwitter.
  - „ Tolminsko stud. jur. Mašera.
  - „ Kras stud. jur. Faganelj.
  - „ Trst z Istro stud. jur. Tomc.
  - „ razne kraje cand. med. Gregorič.

Za namestništvo so voljeni: stud. jur. Macák, stud. med. Sušnik, stud. jur. Lazar, stud. tehn. Omersa, abit. Poljanec, abit. Souvan in abit. Govekar.

Na predlog cand. jur. Maurerja izvolita se soglasno preglednikoma stud. jur. Vencajz in stud. jur. Vodušek.

V starešinski sovet izvolili so se istočasno gg. starešine: dr. Hudnik, dr. Krisper, drd. Kušar, dr. Majaron, dr. Rosina, dr. Tavčar in dr. Truden.

Predsednikom častnih sodišč izvolijo se, gg. starešine: cand. jur. Švigelj, dr. Tekavčič in dr. Žitek.

Ker se k slučajnostim nihče ne oglasi, predsednik naznani, da šteje društvo 7 ustanovnikov, 21 starešin in 25 rednih članov

a da je še priglasih 8 starešin in 43 rednih članov. Konečno se zahvali skupščinarjem in zaključni sejo ob 4 $\frac{1}{2}$ uri popoldne.

Slovenski velikošolci, tedaj na shodu zbrani sklenili so sledeči dve resoluciji soglasno:

1. *Združeno slovensko dijaštvo izjavlja, da stoji v narodnih in kulturnih vprašanjih, ki se tičejo slovenskega in slovanskih narodov, na odločno naprednem stališču.*

2. *„Vesna“ bodi poleg „S'orenskega Naroda“ glavno glasilo „Save“, oziroma v njej združenega slovenskega naprednega dijaštva.*

Ob 5. uri na večer odpeljalo se je 28 popolno opravljenih „Savanov“ in hrvatskih velikošolcev v 7 elegantnih dvoupreženih vozovih preko celega mesta v Vič, v „Ameriko“, kjer jih je uže pričakovalo nekaj starešin.

Tu se je uredil živahen „stol“, kateremu je načeloval stud. med. Altmann, a kontrapikoval cand. med. Gregorič.

Ob 8. uri vrnilo so se v istem redu v mesto in se odveli pred Virantov vrt, na družbinski večer.

Uže navzočno občinstvo zaorilo je o prihodu združenih „Savanov“ in Hrvatov gromoviti „Živio!“ in je pristrčno pozdravljalo tudi posameznike gredeče mimo zasebnih omizij, k glavni mizi, kjer jim je bil prostor prirejen.

Starosta „Sokolov“ g. Ivan Hribar pozdravil je pristrčno vse navzočnike, sosebno velikošolce, zbrane zbog osnutka „Save“ v Ljubljani.

Predsednik stud. med. Bleiweis-Trsteniški zahvalil se je na pozdravu in izjavil, da bode „Sava“ vedno gojila duh jedinstva med svojimi članovi in narodom, a tudi duh narodno-napredne odločnosti.

Pozno v jutro zakončala se je lepa zabava, „Sava“ pa je kar najčastnejše prebila svoj rojstveni dan.

„Vivat, floreat, crescat!“ I. V—jz.

Glasnik.

Našim nasprotnikom!

„Vesna“ je uže, predno je zagledala beli dan, in takoj po izidu prve številke našla ostro sodbo, — od nekaterih strani tudi obsodbo; od drugih pa bila je radostno pozdravljena. Število stvarnih nasprotnikov se je zdatno zmanjšalo, list sam našel je čedalje prijaznejšo sodbo, pridobil si je vedno več prijateljev in to tudi v vrstah prvotnih nasprotnikov. Veseli nas ta pojav, ker priča, da list vedno bolj napreduje in vedno bolj ustreza svojemu smotru. A nasprotstva vendar še niso povsem ponehala. Vedno povdarjali smo, da ne bomo nikjer in nikdar izzivali in tudi sedaj smo za mir, to je za mir med osebami; toda krive misli neustrašeno zavračati in napadenemu braniti se, to je poštenjaku dolžnost. Žalibog se včasih

stvari ne ločijo od osebnosti in nasprotstva „Vesni“ izvirajo večinoma iz osebnih vzrokov.

Dosedaj odpovedali so se „Vesni“ gg. bogoslovci ljubljanskega semenišča. Kakor je po gimnazijah vsled prepovedi odpadlo mnogo priglasih naročnikov, isto tako smatramo to kot posledico višje volje. „Vesna“ se ni in se ne bode nikdar niti najmanjše protivila verskim naukom in nazorom; nasprotno, ona priznava vso vrednost in potrebo verskega prepričanja. Nikdar pa se ne bode postavila na oskosrčno stališče verskega fanatizma in zelotizma. Sicer pa štejemo med naročniki i večje število odličnih slovenskih rodoljubov duhovskega stanu.

O sodbi „podpornega društva“ pisali smo uže v 2. številki. Pokazalo se je dosedaj, da

je bojazen, češ, da „Vesna“ zmanjša pri-spevke temu društvu, bila povsem neopravičena. Najnovejši pojav nasprotstva je članek odbora akad. društva „Slovenije“ v „Slovencu“. Iz „Vestnika“ razvideli bodo naši čitatelji, da je ta članek le posledica strastnih osebnih nasprotstev ter da nikakor ni inenje večine dunajskega dijaštva. Da bi list, ki deluje v prosep slovenskega dijaštva, ki brani njegove interese, ki si prizadeva povzdigniti njegov ugled — da bi tak list bil obsojen od dijaštva, ne zdi se nam mogoče. In res dokazalo je slovensko ferijalno društvo „Sava“, izvolivši si „Vesno“ v svoje glasilo, da se slovensko dijaštvo v večini strinja z našimi naporji. To nam je najlepše priznanje, a ob enem najhujša obsodba naših nasprotnikov.

Mi sklicujemo se še vedno na sodbo našega občinstva, kateri se, ako je stvarna, nepogojno klanjamo, „vsak list ima naročnikov, toliko in takih, kakoršnih je vreden“, dejal je naš Stritar. Prosili in moledovali in reklame delali pa ne bomo nikdar. Opravičenim željam in nasvetom bodisi glede vsebine ali oblike, vselej, kolikor je moč, radi vstrezamo.

V zadoščenje in prijetno plačilo za vse žrtve nam je zanimanje, ki se vedno bolj širi v dijaških krogih za naš list. Kljub vsemu nasprotstvu mu je zagotovljen nadaljni obstanek. Upamo torej, da nas naši prijatelji i nadalje podpirajo.

Naše dijaštvo. Gimnaziji na slovenskih zemljah imeli so koncem letošnjega šolskega leta 3849 dijakov, mej njimi 1810 Slovencev.

Na Kranjskem:

Ljubljana, višji . . .	564 dijakov,	430 Slov.
nižji . . .	344	344
Rudolfovo, višji . . .	204	194
Kočevje, nižji . . .	95	12

Na Štajerskem:

Celje, višji	345 dijakov,	219 Slov.
Maribor, višji	297	185
Ptuj, nižji	103	50

Na Primorskem:

Gorica, višji	390 dijakov,	178 Slov.
Trst, višji	411	82

Koper, višji	248 dijakov,	? Slov.
Pulj, nižji	88	11

Na Koroškem:

Celovec, višji	418 dijakov,	66 Slov.
Beljak, višji	191	21
Št. Pavel, nižji	151	18

Precejšno število slovenskih dijakov (do 20) pohaja gimnazij reški, nekateri drugi pa pohajajo gimnazije dunajske in graške. — Na drugih gimnazijah v domovini pa je število slovenskih dijakov očevidno prenizko nastavljeno, sosebno ob mejah, kjer so tuji uplivi premočni nasproti življu slovenskemu. Vsekakor smemo nastaviti povprečno število slovenske gimnazijske mladeži na 2000.

Realke na slovenskih zemljah šteje so koncem leta 1891/92 1346 dijakov, mej njimi 301 Slovencev.

Ljubljana, višji	369 dijakov,	162 Slov.
Maribor, „	168	47
Trst, „	318	23
Gorica, „	270	52
Celovec, „	221	17

Število slovenskih dijakov po realkah je do cela nezanesljivo, ker se celo v Ljubljani dijaki, otroci slovenskih starišev, vpíšejo Nemcem, le da se jim ni treba učiti obvezno slovenščine. Koliko bolj se pa to godi ob narodnostnih mejah?

Mej realci smemo šteti, ne da bi se zmotili do 500 Slovencev.

Pripravnice na Slovenskem imele so letos 650 dijakov in dijakinj, mej njimi pa 363 Slovencev in Slovenk.

Ljubljana, moška	72 dij.,	69 Slov.
ženska	91	83
Maribor, moška	120	74
Gorica, ženska	162	69
Koper, moška	108	49
Celovec, moška	97	19

Slovenstvo je v pripravnikih dobro zastopano, izimši Koroško, kjer nedostaje potrebnih močij. Narodno učiteljstvo se najbolj zaveda na Kranjskem in Primorskem, manj na Štajerskem. Sosebno je obudovati na Goriškem učiteljstvo pripadajoče nežnemu spolu, kateremu veljaj vsa čast in ponos, da deluje z vsem domoljubjem na probudo narodovo. O. Z.

Vestnik.

† **Alojzij Grom.** Mlada je „Vesna“; a uže morala je nekaterekrati objaviti tožno vest, da je preminolo mlado življenje, da je strla ledenomrzla roka smrti marsikateri cvet, ki je obetal najlepšega sadu. In zopet ji je žalostna dolžnost, da poroča slovenski domovini in posebno še dijaškim krogom o prerani smrti vrlega mladeniča A. Groma.

A. Grom je bil rojen meseca rožnika 1869 v Smokuču pri Breznici. V ljudsko šolo je hodil na Breznico in potem v Radovljico. Spodnji gimnazij je dovršil v Kranji, peti in šesti razred v Ljubljani, sedmi, osmi in zrelostni izpit pa na Reki. Ker je bil uže v 7. razredu potrjen — pričel je namreč prekasno hoditi v šolo — moral je po zrelostnem izpitu pustiti študije in iti k vojakom kot prostak za tri leta. Meseca prosinca t. l. je šel v Trbovlje zaradi rudarskega „strajka“. Tam se je prehladil in vrnivši se v Ljubljano, je moral kmalu v vojaško bolnico, kjer je ostal do velike noči, ne da bi bili zdravniki spoznali, da ima uže zelo razvito jetiko. O veliki noči je dobil odpust za tri mesece. Ni pa še potekel do konca, že mu je prestrigla Parka 1. malega srpana nit življenja v veliko žalost celi rodbini in gotovo v nesrečo vsej Slovenski. Zagrebli so ga na Rodinah 3. t. m. Mnogo vencev in šopkov je krasilo krsto in grob. Na gomili so mu zapeli domači pevci, nekrolog je govoril bogoslovec Fr. F. Ni ga bilo očesa, ki bi bilo ostalo suho ob mrtvaškem sprevodu, znak, kako ga je ljubil preprosti narod.

Da, saj si bil tudi vreden vročih solz ljubezni, vrli pokojnik! Dobro je čutil narod, kaj je izgubil s teboj. Vedel je, kako si ga ljubil, kako si gorel za njegovo srečo in bil je prepričan, da boš kedaj tudi odločno branil njegove pravice ter se potegoval neustrašen za blaginjo slovenske domovine. In po pravici je upal narod. Vsaj si bil tudi mladenič junak po telesu — i junak po značaju. Zapustil si belo Ljubljano, a ne iz mržnje do Slovence, marveč iz ljubezni. Čutil si hitro, kako malo se prilega Slovencu nemški duh; zato si šel iskat duševne hrane med Slovane

— med brate Hrvate. Nisi se strašil gmotnih zaprek. Rajši si trpel glad, kot da bi se bil izneveril svojemu prepričanju, da se Slovencu prilega le slovanski, ali vsaj vsak bolj, kot nemški duh! — Zato se je korenito poprijel slovanskih jezikov in se učil z neumorno pridnostjo. V dveh letih se je temeljito naučil hrvaščine, privadil ruščini in češčini. Toliko je bilo njegovo navdušenje za nauk, da je bil časih cele mesece brez zajutreka in večerje zato, da si je nakupil potrebnih knjig.

Njegov značaj je bil čist. Bil je poštenjak in zvest sin blagih naukov, katere mu je vcepila krščanska mati v mlado srce. Premišljal je počasi, mislil globoko. Ni se dal preslepiti po klevetavih jezikih mnogih modroslovcev, katerih modrost sloni na kontradiktoričnih nasprotjih, katere temelj je zanikanje najjasnejših resnic. In koliko takih modrecev imajo Nemci? Pa zopet, s kolikim veseljem čita pogosto slovenska mladež taka dela ter si ostruplja domišljijo, meša razum. Posnemajmo tu dragega tovariša A. Groma in se učimo spoznavati najprej materinščino, pa bodimo zvesti vzorom in nazorom slovenskega naroda in gotovo se ne bodedo nikdar kesali. Zato slavimo najvrednejši spomin prezgodaj umrlega tovariša, ako

„Pomnik postavimo mu tak,

Da slednji skuša biti mu jednak.“

F.

Abiturijentski shodi v Ljubljani. Tretje leto uže štejeemo, kar se je zasnoval prvi abiturijentski shod v Ljubljani. Živo odobravanje in zanimanje za ta shod s strani slovenskega razumnštva dalo mu je sledit drugi shod slovenskih in hrvaških gimnazijskih abiturijentov vlani. Letos skoro ob istem času pa se je vršil tretji shod.

Kakor lansko leto, tako je tudi letos prišlo preko Sotle veliko število „crvenih ličanka“ in „sitnih tamburic“. Dasi je bilo nebo nemilo tej slavnosti, vendar se mlada slovanska srca neso strašila, da bi kljub temu ne priredila besede.

Dne 2. avgusta zbralo se je na vrtu pri Zvezdi primerno mnogoštevilno in odlično občinstvo. Pièce de résistance večera so

bili hrvatski tamburaši, ki so svirali razne slovenske in hrvatske skladbe pod vodstvom g. Dogana. Slavnoznaní kvartet ljubljanski gg. Pavšek, Branke, Lilek in Dečman je zapel čveterospev „Prošnja“. Ocena, kako se je pela ta pesem bi bila menda odveč, ker zadostuje, ako smo povedali, kdo jo je pel. — Veličastno novo Foersterjevo skladbo, prirejeno za ta večer, pel je abit. pevski zbor pomnožen z raznimi znanimi pevci ljubljanskimi. Vpošteva je razne neprilike, da se je moralo peti radi dežja v salonu, da je bilo le malo skušenj, moramo reči, da so pevci ta zbor predavali jako dobro. — Prolog je govoril abit. Fr. Šabec. Razven tega je sodelovala tudi vojaška godba. Gospa Murnikova, ki je tudi ta večer posvetila svoje moči domovini, je aranžovala še malo šaljivo loterijo na korist družbi sv. Cirila in Metoda.

Z živahnim plesom zaključil se je lepi večer.

Drugi dan zbrali so se v isti gostilni abiturijentje k skupnemu obedu. Počastila sta družbo g. prof. Fr. Marn z obitelji, ki je uže v drugo posetil abit. shod, in g. Iv. Hribar. Razne napitnice so veljale zlasti pobratimstvu med narodom hrvatskim in slovenskim.

Tretji dan peljali so Slovenci svoje hrvatske goste na Bled, da si pogledajo biser kranjski. Popoldne so se skupaj vrnili v Kranj, kjer so na večer svirali tamburaši na vrtu Mayerjeve gostilne. Pri tem se je nabrala precejšnja svota za medicinsko fakulto na zagrebškem vseučilišču. V čitalnični dvorani pa se je improvizoval mal ples, ki je trajal do ranega jutra.

Omenjati moramo še jeden abit. shod, ki je bil te dni v Ljubljani; to je shod slovenskih in hrvatskih pripravnikov, katerega so se udeležile tudi abiturijentinje goriške pripravnice.

Dne 4. avgusta na večer priredili so v prostorih starega strelišča besedo s plesom. Slavnost je počastila množica ljubljanskega občinstva, ferijalno društvo „Sava“ pa je poslalo lepo odposlanstvo. Zbore je vodil abit. Javoršek. Pripraviški zbor je predaval

Nedvedovo „Slovo“ primerno jako dobro. Naš slavnoznaní skladatelj priredil je to skladbo navlašč za ta večer. Besede je položil abit. E. Gangl, katerega pesniška nadarjenost je sploh prevzela ves večer. Napravil je besede k novemu Stegnarjevemu mešanemu osmospevu, ki je zelo ugajal občinstvu in se je moral ponavljati. Razven tega bila sta na vspredu težavna zbor: Volaričeva „Domovina“ (možki zbor za orkester, tenor in bariton solo) in Zajčev „Večer na Savi“. Samospeve prevzela sta Potrebin in Štefančič. — Koncem besede igrala se je Ganglova igra „Izgubljeni sin“, v kateri je zlasti Domen pokazal nadarjenost za glediščne deske.

Plesa se je udeležilo nad 60 parov. Šele proti jutru razšlo se je občinstvo, jako zadovoljno z lepim užitkom.

Prihodnji dan odpeljali so se abiturijenti na Bled in tako vredno zaključili slavnostne dni. R.

Šolska izvestja. Na višjem gimnaziju ljubljanskem bilo je 27 učiteljskih močij za obvezne in 7 za proste predmete. Dijakov bilo je koncem leta 564; odliko imelo je 80, prvi red 369, ponavljalni izpit 58, drugi red 41, tretji red 14.

Na nižjem gimnaziju ljubljanskem bilo je 344 dijakov; odliko dobilo jih je 58, prvi red 216, ponavljalni izpit 32, izdelalo jih ni 37.

Na novomeškem gimnaziju so bili 204 dijaki, odličnjakov je 22, prvi red ima 127, ponavljalni izpit 27, drugi red 21, tretji 5 dijakov.

V šolskem poročilu gimnazija v Gorici je razprava prof. Šantela: „Allgemeines u. Specielles zur Methodik des Gymnasialunterrichtes“. Dijakov bilo je 389. Odličnjakov bilo je 33, drugi red jih ima 58, tretji pa 17. —

Realka v Gorici štela je 270 dijakov; odliko jih je imelo 5, prvi red 190, drugi red 31, tretji red 5. —

Gimnazij v Celovcu imel je 418 dijakov. Letno poročilo ima sostavek prof. Lebingerja „Zur Geschichte des Gymnasiums in Klagenfurt“. Slovesščina poučevala se je v dveh tečajih, prvi; pripravljalni tečaj po-

hajalo je 15 dijakov; drugi, ki se je delil v 4 oddelke, pa 68. — Na gimnaziju v Beljaku bilo je 191 dijakov; odliko je imelo 58, I. red 216, II. red 37, ponavljajo 32. — Gimnazijsko izvestje mariborsko prinaša so-stavek dra. Trtnika „O jeziku Preširnovem“. — Gimnazij v Ptujih imel je 9 profesorjev in 103 učence; dovršilo jih je z odliko 11, s prvim redom 66, ponavljalni izpit delalo jih bo 6, dvojko ima jih 15, trojko 3. — Gimnazij v Celji pohajalo je 345 dijakov; odliko jih ima 50, prvi red 256, ponavljalni izpit 25, drugi red 10. — Državni gimnazij v Trstu obiskovalo je 291 dijakov; poučevalo je 19 rednih učiteljev, 2 stranska in učitelj protestantskega verouka.

Zrelotni izpiti. V Ljubljani se je na gimnaziju oglasilo 54 maturantov; z odliko napravilo jih je 7, zrelemi priznanih je 39. — 7 jih ponavlja izpit po počitnicah in jeden čez leto. — Na ljubljanski realki bilo je 18 maturantov; dva imata odliko, 10 prvi red, 3 padli so na 2 meseca in 3 na jedno leto. — Na pripravnici v Ljubljani bilo je 7 kandidatov, jeden pomožen učitelj in jedna privatistinja iz samostana v Škofji Loki. Vsi napravili so izpit z dobrim uspehom. — Na drž. gimnaziju v Trstu oglasilo se je 35 maturantov, a odstopili so 4, jeden bil je bolan; 1 napravil je izpit z odliko, 19 je zrelih, 3 ponavljajo izpit čez 2 mesca; 7 je nezrelih. — V Mariboru napravilo je izpit 14 dijakov; v Celji bila sta dva odličnjaka, 14 ima jih prvi red, 2 ga bosta ponavljala čez 2 mesca. — V Gorici položilo je izpit na realki 7 dijakov, na pripravnici 18, in v Kopru 22. — V Novem mestu bilo je 11 maturantov; od teh napravila sta ga z odliko dva, jeden pa ga bode ponavljal začetkom bodočega šolskega leta.

Tamburaški zbor akad. društva „Zvonimir“ na Dunaji, priredil je umetniško potovanje po domovini. Za koncerte odrejani so sledeči kraji in dnevi: 24. julij v Mariboru, 26. v Celji, 27. v Opatiji, 30. v Zadru, — 1. avgust v Spletu, 3. v Makarski pri Kačičevi slavnosti, 9. v Šibeniku, 11. v Novem, 14. v Starem Gradu.

Program obsega skladbe umetnikov in

skladateljjev: slovenskih: Jenka, dr. Ipavica, — hrvatskih: Zajca, Lisinskega, Kuhača, Klaiča, Eisenhuta (transkripcije za tambure priredili so Katkič, Miletič, Farkaš, Majeri dr.) — Čehov: Bende, Smetane, Jahode — Bulgara Šebeka — Rusov: Slavjanskega, Donavrova i. dr. Posebno omeniti je še slovenskih in hrvatskih narodnih pesnij. — Koncerti prirejali so se v dobrodelne namene (narodnim zavodom in društvom). Udeleženci so 4 iz Dalmacije, 4 iz Hrvatske, dva Slavonca in jeden Slovenec. — Vodja tamburašev in duša vsega podvzetja je g. drd. Bartulič, ki si je tudi na Dunaji za razširjenje tamburaštva pridobil velikih zaslug z ustanovitvijo ženskega tamburaškega zbora v „Slovanski besedi“. Ta nastopal je javno pri mnogih koncertih in zabavah ter si vedno pridobil obilo zaslužene pohvale. Tako so se v hrvatsko narodno glasbo soznarili dunajski Slovani in omilile so se vsem blagglasne tamburice. — V Mariboru in Celju kjer so tamburaši bili od čitalniškega vodstva prijazno sprejeti, bile so dvorane za koncerte do cela razprodane. Tamburaši užili so mnogo zasluženega odobravanja in priznanja. V Celji sodelovali so kot pevci nekateri udje ak. dr. „Triglava“ iz Gradca in članovi „čitalnice“. — Koncertu sledil je v obeh krajih jako živahen ples. Posebno omilile so se tamburice narodnemu ženstvu, in gospodične sklenile so, ustanoviti tamburaške zборе. — Želeti je, da bi se blagglasno in primeroma zelo lèhko sviranje narodnih slovenskih godal nekoliko bolj razširilo tudi med Slovenci; akopram moramo pripomniti, da se v zadnjem času kaže zato med njimi uže vedno rastoče zanimanje.

Hrvatski tamburaši, ki so pod spretnim vodstvom g. Altmana sodelovali pri veselici hrvatskih in slovenskih abiturijentov 2. avg. v Ljubljani, poleteli so 4. avg. na Gorenjsko, zvečer pa, vstrezajoč vsestranskim željam, priredili v Kranji koncert s-plesom.

Poročilo o delovanji akad. društva „Slovenije“ v poletnem tečaju 1892. Nismo imeli namena poročati o delovanji „Slovenije“ v poletnem tečaju, ker nismo nameravali raz-

glaševati internih društvenih zadev, a ker odbor „Slovenije“ sam po časopisih objavlja nekatere sklepe, in ker želimo podati resnično poročilo o društvenem delovanju nasproti nekaterim strankarskim objavam, ukrenili smo priobčiti sledeče povsem objektivno poročilo:

V 1. seji, katero je počastilo s svojim pohodom več dunajskih Slovencev in „Zvonimircev“, poročal je v imenu revizorjev cand. med. Fr. Göstl, da je bilo delovanje v obče ugodno in zadovoljno, da zaslužijo pohvalno priznanje knjižničar stud. jur. S. Kogej, blagajnik st. jur. A. Bulovec in arhivar st. phil. Z. Dokler, za marljivo oskrbovanje svojih poslov, — o predsedniku st. phil. J. Žmavcu pa se isto žalibog ne more reči. Po odobrenih poročilih tajnika, blagajnika in knjižničarja votiral je zbor odstopivšemu odboru absolutorij; pri volitvi v novi odbor izvoljen bil je v 2. (ožji) volitvi predsednikom drd. med. A. Mihalič. Po večkratni volitvi izvoljeni bili so tudi ostali odborniki, volitev revizorjev pa se je odložila na prihodnjo sejo.

V 2. seji 25. maja prečital je st. jur. VI. Ravnikar izjavo novoustanovljenega „neodvisnega kluba“: da hoče z vsemi močmi delovati v prid in korist društva, povzdigniti njegov ugled ter se ustavljati tujim vplivom na znotraj in zunaj. Knjižničar poročal je o nakupu Levstikovih in Schillerjevih del, naročitev Dimitzeve zgodovine in vezavi knjig, ter da je društvo pristopilo „Matici slovenski“. Odobrilo se je brezobrestno posojilo 15 gl. „borilnemu klubu“ v nakup potrebnih rekvizit. — St. jur. J. Vencajz čital je „o naraščanju in potrebi slov. inteligence“. Skrbno in marljivo sestavljena razprava bila je vsprejeta z veliko pohvalo in živahnim odobravanjem. — Po volitvi revizorjev predlagal je st. jur. J. Vencajz binškočni izlet v Greifenstein in volitev posebnega odseka za priprave in vodstvo izleta, kar se je po kratki razpravi glede kraja in časa vsprejelo z veliko večino. — Cand. med. Fr. Göstl vpraša v svojem in tovarišev imenu st. phil. J. Žmavca, ali in kako je v seji slov. kluba varoval čast in interese svojih kolegov glede izjave proti „Vesni“. Žmave odreče vsako pojasnilo,

češ, da je to društvena tajnost. — F. Göstl odgovori, da A. Žmave takrat ni bil zastopnik „Slovenije“, ker se niso delile podpore, da pa je ravnal jako nekolegijalno, ako poprašan za svet, ni opozoril in nasvetoval, da se pokliče v pojasnilo navzoči solastnik „Vesne“. Sicer pa se je tajnost izdala, seveda le somišljenikom, uže isti večer. Ker so bili izdajatelji „Vesne“, ki so vsi člani „Slovenije“, javno žaljeni na časti, zahteva društveni sod, da se razjasni ta zadeva. Društveni sod bil je odklonjen z malo večino glasov.

V 3. seji, 9. junija 1892. poročalo se je, da se izseli „Slovenija“ šele v novembru iz dosedanjšega stanovanja. — St. med. R. Murnik čital je humoresko iz vojaškega življenja „Paradne hlače“. — St. jur. J. Vencajz nasvetuje nekatere spremembe poslovnika; sklene se voliti v to poseben odsek, ker se ne javi za to dovoljno število članov, dene se vsa stvar „ad acta“. — St. phil. Z. Dokler predlaga izjavo „Slovenije“, da nima ničesar opraviti z „Vesno“, ter da se ž njo nikakor ne strinja in da se odstrani tružica za pisma, z odborovim dovoljenjem nastavljena na vratih društvenega stanovanja. Predlog zagovarja na kratko s tem, da se v domovini širi misel, da „Slovenija“ izdaje list. Za to priložnost v društvo vstopivši st. phil. Prosenec omenja izjave podpor. društva, naglašaja, da je večina dijakov revna in od podpornega društva odvisna, ter da se tudi ne smemo zameriti duhovščini, podpirajoči to društvo. — Proti predlogu govori st. jur. J. Vencajz in graja „nasprotstvo iz osebnih in oportunitetnih razlogov“. „Vesna“ je vedno delovala za „Slovenijo“, druga društva skušajo si pridobiti glasilo, to pa hoče uničiti list, ki deluje v njegov blagor. Sicer pa je premagala „Vesna“ mnogo hujša nasprotstva, če se je čez toliko časa spomni „Slovenija“ in izreče svoj „anathema“, se le osmeši. — St. jur. S. Kogej pojasnuje vzroke boja proti „Vesni“: kruhoborstvo, klerikalizem in lastna duševna nezmožnost — so znak protivnikov. — C. med. Fr. Göstl protivi se predlogu, ki je znak velike nekolegijalnosti ter hode le društvu, ne listu škodoval. — Nasprotna

stranka prizadevala si je vse mogoče, da prodre s predlogom, ki je uže jedenkrat (v zadnji seji zimskega tečaja) slavno propal. Vporabila je nekaterih udov odsotnost z Dunaja, priprosjačila v zadnjem trenutku vzgotovi vsaj jeden glas večine. Odbor, ki bi moral biti nepristranski, udal se ji je popolnoma ter deloval proti nekaterim svojim članovom. Doklerjev predlog obveljal je z 21 glasovi od 45 prisotnih, ker jih je le 5 glasovalo proti, a vsi drugi (vsi udeleženci „Vesne“ in nekateri neutralni) vzdržali so se glasovanja. Vsled tega izstopilo je 10 članov takoj iz društva, ki je tako izgubilo svoje najdelavnejše in najzmožnejše člane.

V 4. seji, 28. junija, naznanil je predsednik, da je odbor pismeno prosil „Zvonimir“, naj ne vsprejme izstopivših članov kot goste ali člane svojega društva. (Nov dokaz nekolegijalnosti iz strastnega sovraštva.) „Zvonimir“ odgovoril je, da se v to ni nikdo prijavil. — Glede skupnega stanovanja sprejmejo se določbe za popolno enakopravnost obeh društev. — Izlet se, kakor se je vsaj reklo, ni izvel zaradi premalega zanimanja; faktično pa, ker so bili v odseku nekateri „Vesnani“ in udje „neodvisnega kluba“, ter se je radi tega proti izletu agitovale, kar je predsednik sam pripoznal. — Cand. jur. V. Maurer v izvrstnem sarkastičnem govoru šiba nekolegijalnost in nestrpnost stranke, ki je najzmožnejše člane prisilila k izstopu (med njimi vse revizorje in večino članov „književnega odseka“, ki se je vsled tega skrčil na 8 članov), kaže njihovo nezmožnost za vsako resno in plodonosno delovanje ter da tira taka slepa strast društvo v pogubo. — Nó — „tempora mutantur“. — Nikdo ni mogel odgovoriti na to . . . . .

Želimo, da po burnih dnevih zopet prevlada mirno in trezno mišljenje — v korist društvusamemu. Mi predobro poznamo in cenimo pomembo in korist slov. akad. društva na Dunaju, da bi zaradi slepe strasti nekaternikov, ki je sedaj slučajno nadvladala, hoteli

protiviti se društvu, v čegar korist in blagor hočemo tudi v prihodnje trditi se in delovati.

Razpust akademičnih društev. Uže zadnjič smo javili, da je razpustilo namestništvo nižjeavstrijsko 16 akad. društev dunajskega vseučilišča. — Tudi namestništvo v Graden razpustilo je 5 dijaških društev, in sicer 4 graškega vseučilišča in jedno rudarske akademije v Ljubnem. Vsa ta društva bila so med seboj še tesneje združena v zvezo „Wandhofener Verband“. — Na Dunaju zbralo se je 12. julija okolo 200 članov bivših društev, okinčanih z črno-rudeče-zlatimi trakovi in plavicami v vseučiliški avli; ondi zapeli so pesen „Wir hatten gebauet ein stattliches Haus“, posebno naglašaje zadnjo kitico „Das Haus mag zerfallen“, in potem se mirno razšli; s tem demonstrovale so proti razpustu. Vsa društva bila so sicer nemško-nacionalna, o katerih je znano, da niso baš zmerna v politiki. Najbrž bile so tudi protisemitske agitacije, politične demonstracije o Bismarkovem prihodu na Dunaj in udeležbe necega shoda Schönererjevega povod razpustu. Vendar nas postopanje vlade ne more veseliti, ker vemo, iz kakega malenkostnega vzroka je razpustila n. pr. slovaško akad. društvo „Tatran“. Kedar gre za akad. svobodo, moramo biti složni velikišolci vseh narodnostij in skupno braniti svoje pravice.

Disciplinarna preiskava na češki univerzi v Pragi. Kakor smo uže zadnjič poročali, vršila se je proti sklicevalcem in delegatom II. pokrokovskega sjezda „slovaškega“ študentstva preiskava, katera se je končala s tem, da so bili relegovani 4 velikišolci (19. jul.). „Časopis českého studentstva“ pravi, da se je policija zatekla k akademickemu senatu, ker jim po obč. kaz. zakonu ni mogla priti do živega. Policijski komisar si je bil namreč imenik udeležencev vzel vkljub odločnemu protestovanju vseh članov sklicevalnega komiteja ter izročil akad. senatu, dasi je zatrjeval, da se to ne bode zgodilo. Pri preiskavi vprašali so vsacega: „Ali ste bili na Dunaji? Ali ste se udeležili posvetovanja o programu? Ali ste se udeležili za-

upnega shoda po prepovedanem sjezdu?" — Pred II. sjezdom naprosila je policija akad. senat dunajske univerze, da bi zabranil slušateljem udeležitev. Akad. senat je odgovoril, „da se ne poniža k temu, da bi igral ulogo policije!“ „Časop. česk. stud.“ to s posebnim zadoščenjem konstatuje.

Relegacija. Akad. senat česke univerze v Pragi relegoval je na dva semestra predsednika „Slavije“ stud. phil. Jandača, podpredsednika „Slavije“ stud. jur. Dutka, in stud. phil. Raula in Hajna — radi slovanskega dijaškega kongresa na Dunaji. —

Obsodba dijaka. V Krakovem bila je 21. julija sodnijska obravnava proti stud. jur. Warrycki-ju, ker je bil ud zaveze poljske mladeži in razširjal socialistične tendence, češ, da je pri sedanjih razmerah, ko se Poljaki zatirajo, preobrat potreben. Obsojen bil je na 14 dni zapora in v prognanstvo iz Avstrije.

Bolgarski dijaki v Parizu poslali so z ozirom na rzsodbo v kriminalni pravdi radi umora fin. ministra Belčeva pariškemu „Matinu“ nastopni dopis: „Bolgarski dijaki v Parizu, vsaj oni, kateri nimajo ustanov ali podpor od vlade in ki se drznej govoriti, preklinjajo grozne čine Stambulova in njegovega oblastnika ter spoštovanjem pozdravljajo krste junaških štirih žrtev, katere mučeniško zgodovino naše domovine zopet pomnožujejo. Mi zaupamo v domovino in vemo, da bo kazen, čeprav ne pride kinalu, pozneje tem hujsa. — Za svoje tovariše (znam.): A. Lypačev.“

Promocije. Dne 5. julija bil je promovovan na graškem vseučilišču doktorjem prava g. Bogomil Krek, vzlasti v dijaških krogih dobro poznat, sin vseučiliškega profesorja in slavista g. dr. Gregorija Kreka. — Dne 9. julija na istem vseučilišču doktorjem prava odvetniški kandidat gospod Anton Brumen bivši sodnijski pristav. Odločni rodoljub izstopil je iz državne službe radi svoje narodnosti. Šteli so mu v greh, da je pisal juridične sestavke v „Slovenski Pravniki“. — Dne 25. julija gosp. Anton Schiffner, asistent v Ljubljanski bolnici, doktorjem vsega zdravilstva in

dne 30. julija gospod Jos. Furlan, odvetniški kandidat, doktorjem prava. — Na dunajskem vseučilišču bila sta promovovana dne 18. julija: g. Jos. Barlé, notarski kandidat v Kamniku, doktorjem prava, in g. Fran Kropivnik, profsorski kandidat, doktorjem filozofije. — Dne 29. julija g. Hugen Roblek iz znane rodoljubne družine v Radovljici magistrom pharmaciae. — G. drd. Ivan Rupnik dobil je službo konceptnega praktikanta pri finančni direkciji v Ljubljani.

Spremembe med profesorji. Prof. Martin Petelin je premeščen iz Ljubljane v Novo Mesto; iz Novega Mesta je premeščen prof. N. Donnemiller v Ried in K. Šega v Ljubljano; iz Trsta pride na novomeški gimnazij dr. Gasp. Pammer; iz Celovca pojde H. Bill v Kaaden in J. Skarbina v Beljak, a Al. Grilitsch postane v Celovci reden profesor; v Beljak pride iz Krumove prof. Ad. Gstirner; iz Maribora je premeščen gimnazijski vodja dr. Steinwender v Gradec; na njegovo mesto pride prof. dr. Stornik z Dunaja. — Vodja celjskega gimnazija, P. Končnik, d. bil je častni naslov šolskega sovetnika. — Privatni docent grščine na vseučilišču v Zagrebu, dr. Avgust Mušič, pojde po naročilu hrvatske vlade na znanstveno potovanje na Grško, da prouči izgovor novogrščine in izkopavanje starin dra. Schliemanna. — Privatni docent graške tehnike, dr. Kramer, pojde na znanstveno potovanje v Nemčijo in Švico. — Na goriški gimnazij pride prof. dr. Karol Vrba.

† **Alojzij Murgel**, petošolec novomeške gimnazije, utonil je 4. julija 1892. Kopajoč se s tovariši v Krki, vozil se je po vodi v čolnu, kar se ta prevrne. Hitel je utapljajočemu se tovarišu, kateri je pri plavanju onemogel, na pomoč ter ga rešil iz nevarnosti, a pri tem zgrabil ga je krč in našel je sam smrt v krkinih valovih. Pogreb bil je krasen; poleg profesorjev in dijakov udeležilo se ga je tudi vse uradništvo in meščanstvo, hoteč tako izkazati zadnjo čast plemenitemu mladeniču. — Blag spomin vrlenu dijaku, ki je za prijatelja žrtvoval lastno življenje!

† **Prof. Ivan Zupan**, rojen 1844 v Smokuču na Gorenjskem, učiteljeval je v Gorici, na Reki, v Varaždinu in konečno v Zagrebu na gimnazijah, — umrl je 1. avg. t. l. v Ljubljani. — Zložil je več pesnij, dopisoval slovenskim listom, bil slavnostni govornik pri Preširnovi slavnosti v Vrbi in drugih narodnih svečanostih.

† **Rektor akademije** umetnostij, slikar Leop. Karol Müller porojen 1834 na Dunaju, umrl je 4. avg. t. l.

Rudolf Virchow, slavnoznani učenjak, bil je izvoljen rektorjem berlinskega vseučilišča. Ta izvolitev je velikega pomena. Virchow je vodja veliki politični stranki, in ko je slavil prošlo leto svojo sedemdesetletnico, je to nemški cesar povsem ignoroval, profesor Helmholtz pa je dobil baš takrat višji red, „ker se ni nikdar pečal s politiko“. S tem, da je senat podelil najvišjo čast Virchowu, in to sedaj v prvič, dokazal je, da se ne meni dosti za priljubljene „sic volo, sic jubeo“. —

VII. občni zbor družbe sv. Cirila in Metoda obnesel se je prav sijajno. Občinstvo postojnsko vsprejelo je kar najpristronejške došle goste iz vseh slovenskih pokrajin. Na shodu bilo je zastopanih po poverjenikih do 70 podružnic (od 105). Tudi pokroviteljev je bilo mnogo navzočnih. Akademiška mladež je imela na shodu tri zastopnike: „slovenske velikošolce na Dunaji“ kot pokrovitelje zastopal je stud. jur. Janko Vencajz, „akademično podružnico v Gradcu“ stud. med. J. Krušič, „bivše slovenske abiturijente leta 1891.“ kot pokrovitelje pa stud. jur. Vladimir Ravnihar. —

Na koroških srednjih šolah bilo je lani 930 dijakov in sicer 732 gimnazijcev (na treh gim.) in 198 realčanov. Po narodnosti je bilo gimnazijcev 84,6%, Nemcev in 14,7% Slovencev, realčanov pa 96%, Nemcev in 3% Slovencev. Ako se sodi po tej statistiki, je število Slovencev v prošlem letu bilo manjše nego prěd. Ta statistika res ni verodostojna, vender je slovenskih dijakov na koroških srednjih šolah mnogo premalo v primeri s prebivalci. Na vseučiliščih so pa uže kar — bele vrane.

V Inomostu so se, kakor posnemamo iz prijateljskega pisma, slovanski dijaki velikošolski redno vsak teden shajali in osnovali „Jugoslovensko društvo“; trije Srbi iz Ogerske, štirje Hrvati (trije Dalmatinci in jeden Slavonec) ter jeden Slovenec.

Slavnost 400letnice ljubinske univerze bila je velikanska. Udeležilo se je nad 400 tujih učenjakov. Profesorja dr. Gomperz in Schepper z Dunaja sta prinesla čestitke akademije in vseučilišča; govoril je tudi profesor Vamberg iz Budapešte.

Jour-fixe slovenskih velikošolcev vrši se v Ljubljani v najbolje znani narodni krčmi pri Zajcu na rimski cesti v velikošolskih počitnicah vsako soboto. Letos o veliki noči zasnovan, izcimil se je središčem in skupiščem ljubljanskim velikošolcem in se je v kratkem precej oživel. Poprečno do 20 slovenskih velikošolcev shaja se tam in si vzbuja vesele spomine na velikošolsko življenje, kakor se tudi navdušuje za vzore, katere jim bode svoj čas izvajati v borbi za narodni obstoj. —

Dijaška kuhinja v Trstu imela je l. 1891—92 dohodkov 379 gld. 41 kr., stroškov 259 gld. 63 kr. V blagajnici je ostalo še 119 gld. 78 kr. V prvem tečaju dobivalo je 16 okoličanskih dijakov obed ob ponedeljkih in četrtnkih, v drugem tečaju pa 2 dijaka obed vsak dan. — Dijaška kuhinja v Ljubljani imela je v prošlem letu 10.044 gld. 61 kr. dohodkov. Brezplačno hrano je dobivalo 23 dijakov. Oddanih je bilo 88.408 porcij in 63.103 kruhov. Članov je imelo to društvo 3 častne, 37 izvršujočih in 192 podpornih.

Ženskih studovalo je v minolem tečaju na vseučiliščih v Švici 224, in sicer v Bernu 78, Curihu 70, Genfu 70, Lausanne 5, Baselu 1. — Vpisanih bilo je izmed tēh na medicinski fakulti 157, na modroslovni 62, na juridični 5. — Po narodnostih bilo jih je 116 iz Rusije, 21 iz Nemčije, 21 iz Švice, 11 iz Severne Amerike, 9 iz Avstrije, 4 iz Anglije, 3 iz Rumunije, 2 iz Turčije (Armenije).

Ženski gimnazij otvori se z 10. oktobrom na Dunaji: začasno samo prvi razred, v katerem se bode poučevalo v veronauku po 2, v latinščini po 8, nemščini po 4, zemljepisji

po 3, matematiki po 4, naravoslovji po 3 in fiziki po 4 ure na teden. Šolnine plačati je mesečno 15 for.; tujke dobé stanovanje, hrano, in vso oskrbo za 50 for. na mesec. Vodstvo prevzel je Dr. Em. Hannak, ravnatelj mestnega pedagogija. — Gimnazij, kateri je osnovalo društvo za razširjenje ženske omike, pripravljali bode v 6. letih za godni izpit ter s tem omogočil obisk vseučilišča.

Osnovnih šol v Avstriji je 17.477 javnih in 966 zasebnih. Mej prvimi je 451 meščanskih. Po jeziku je 42% nemških, 24% čeških. Izmed 3.592.250 otrok, kateri bi morali pohajati šolo, pohaja jo le 2.970.999. Učiteljev je 61.432, učiteljic 15.094.

V Rumuniji delalo je bakalavreat (izpit za obisk vseučilišča) v Bukareštu 255 moških 27 ženskih, v Jassy: 82 moških in 26 ženskih. Dijakinje odlikovale so se pred svojimi moškimi tovariši.

Česki ženski gimnazij društva „Minerva“ v Pragi imel je 48 dijakinj, katere so, razun jedne, vse s povoljnim vspehom končale svoje studije in sicer 29 z odliko in 17 s prvim redom, dve imate zaradi bolezni ponavljajni izpit. — Vse dijakinje bile so Čehinje.

Ženski gimnazij ustanovi se bodoče leto v Budimpešti. — Dekliški licej za 8 razredov otvori se začetkom prihodnjega šolskega leta v Zagrebu. Povsod odpira se ženstvu pot do višje izomike in izobražbe, — a pri nas? —

Ženske kot zdravnice so posebno za mohamedansko prebivalstvo, kjer moški tujec nima pristopa v harem, prevelike važnosti. To uvidevši razpisuje bosanska vlada za okrajna mesta v Bosni in Ercegovini službe zdravnic, z gotovo plačo 1000 for., doklado 400 for. in stanarino 200—300 for. na leto, ter pravico vsakoletnega šesttedenskega odpusta. Prosilke morajo znati kak slovanski jezik ter se v jednom letu priučiti srbohrvaščini.

Slika † Fr. Ramovša izdelal je po fotografiji iz posebne prijaznosti za naš list akademični slikar g. Alojzij Šubic, brat prerano umrlih slavni slovenskih slikarjev Jurija in Janeza Šubica. Životopis Ramovšev

prinesemo zaradi nedostatnega prostora šele v prihodnji številki.

Rusko-srbski krožki osnovali so se v Belemgradu, Niši, Vranji i Pirotu. „Slavjan, Blagotvor, Obščestvo“ poslalo jim je vse svoje knjige zgodovinske in literarno-zgodovinske vsebine. Kakor se vidi, se Srbi ne bojé groznega plašila — „panrusizma“.

Bolgarska učilišča so: v Sofiji velika šola s 24 profesorji in 173 slušatelji. Klasični in realni gimnaziji v Sofiji in Plovdivu, realni gimnaziji v Gabrovem, Ruščuku, Trnovem, Vidinu, Varni, Slivni. Dekliški gimnaziji so v Sofiji, Trnovem, Plovdivu, Stari Zagori in Varni. Učiteljišča v Kystendilu, Kazanliku in Silistriji. Semenišče v Samohovu. Trgovinska šola v Sistovu. Kmetijska šola v Sadovu in Ruščuku. Obrtna šola v Kneževem.

„Schulverein“ odprl je svoje podružnice v Sredci, Ruščuku, Varni in Filipopolu z osnovno glavnico 200.000 mark... Evo prvi sad neslovanske politike bolgarskih mogotcev! Kam še ne privede zaslepljena strast, katero so Slovanom vcepili prekanjeni tujci. Ruščino odstranjujejo, nemščino uvajajo na njeno mesto, protestantsko propagando podpirajo in nemški „Schulverein“ dopuščajo. Najbrže bolgarski narod ne bode dolgo dopuščal tega nenaravnega postopanja.

Književnost in umetnost.

Slovenski spisi za mladino se, kakor to radostno opažamo, vedno bolj širijo in množé. Preveliko važnost dobrega berila za mladino spoznal je g. učitelj Iv. Tomšič in si je z ustanovitvijo „Vrtca“, ki izhaja sedaj uže 22. leto, pridobil za narod slovenski neprecenljivih zaslug. On je vsa ta leta bil listu urednik in najmarljivejši pisatelj, a razven tega izdal je še več drugih spisov za mladino. Želimo, da bi izvrstni „Vrtec“ našel največje podpore ter se nahajal ne le v vseh šolskih knjižnicah, temveč v vsaki slovenski hiši. — Poleg tega so zelo priljubljene povesti izbornih nemških pripovedovalcev za mladino Krištofa Schmida in Hoffmanna. Schmidovih povesti imamo Slovenci uže večino prevedeno, deloma v starejših

izdajah, deloma v Krajčevi zbirki. — Hoffmannovih povestij pa so izišle štiri ravnokar v prevodu g. učitelja Funteka v Giontinijevi založbi. Želimo, da bi nam marljivi g. prelagatelj podal še mnogo drugih Hoffmannovih povestij. — Gosp. učitelj A. Kosi izdal je drugi snopič svoje „zabavne knjižnice za slovensko mladino“. — Čast in priznanje vrlemu slovenskemu učiteljstvu, da tako pridno in neumorno deluje na slovstvenem polju in našemu narodu preskrbuje spise za mladino!

„**Matica Slovenske**“ občni zbor vršil se je v Ljubljani 22. junija. Iz poročila posnemamo, da je imela lani „Matica Slovenska“ 12.020 gl. 9½ kr. dohodkov in 6.371 gl. 42½ kr. stroškov. Letos izda troje knjig, in to „Letopis“ (urednik gosp. prof. Bartel), „Goriška“, zgodovinski spis prof. S. Rutarja in roman „Z ognjem in mečem“. Razven tega pa še založi „Slovensko stenografijo“ prof. Bezenška v Plovdivu.

Venec slovenskih pesnij, za citre sestavil J. Mešiček, založil L. Schwentner v Brežicah. 4° 8 str. Cena 70 kr. — To je jako lična zbirka slovenskih pesnij za citre, kar je v Slovincih še redkost. Zato se priporoča ta „Venec“ sam. Vanj so vpletene pesni: 1. „Slovenec sem“, 2. „Od straže hrvaške“, 3. „Pridi Gorenjč“, 4. „Bodi zdrava domovina“, 5. „Preljubo veselje“, 6. „Bom šel na planince“, 7. „Zvonikarjeva“ in 8. „Pobratimija“.

Album hrvatskih pjesama. Za glasovir priredil Ant. Stöhr, izdala Kugli & Deutsch (L. Hartman) v Zagrebu. V tej zbirki se nahaja 65 narodnih in drugih lepih pesnij. Priporočamo jih tudi slovenskim prijateljem godbe najtopleješe.

Knjige za mladino so jako velike važnosti za vse človeštvo, ker imajo velik vpliv na njegovo vzgojo. Mladino je treba vzgajati v času primernem duhu, njo je treba navajati na ono pot, katera jo mora voditi skozi vse življenje. Mlado drevesce dá se še vpogniti, staro ne več. Ta namen ima vzgoja, knjige, katere čita mladina. A doseči ta namen je jako težko, ker v knjigah za mladino je treba mnogo večje opreznosti, nego

v drugih. I Slovinci so začeli uvidevati in uvaževati važnost takih knjig, kakor se vidi iz izdaj zadnjega časa. A da bi le ne zagrešili plemenite poti, katero so nastopili! — Toda oceno slovenskih knjig na drugem mestu. Tu hočemo navesti nekoliko znamenitejših knjig za mladino, katere so izšle lani na ruskem jeziku. Kakor druga ruska književnost, tako je tudi književnost za mladino jako bogata. Ona obseza vse, kar potrebuje in zahteva mladina: pouk in zabavo. Oboje znajo ruski pisatelji tako lepo združevati, da mora imeti mladina veliko veselje do čitanja in znatno korist od tega. Med temi knjigami, izšedšimi lansko leto, nam je posebno omeniti povesti Želihovske, katere so napisane jako nadarjeno in zanimljivo, kakor je n. pr.: „Какъ я была маленькой“ (СНБ., cena 1 r. 25 kop.) Dalje spada zbirka povestiv O. J. Rogove „Лидышъ“ (СНБ., c. 1 r. 75 k.) k najbolj priljubljenim knjigam. V njej so vsi prizori izredno priprosto, a jako jasno in duhovito opisani. Istotako v bogato ilustrovanih zgodovinskih povestih iste pisateljice, kakor sta „Богданъ Хмельницкий“ in „Сынъ Гетмана“ (СНБ., c. 4 r. in 2 r. 25 k.). V teh se jako lepo opisuje in razsvetljuje doba kazaške borbe proti poljskemu nasilju. — K zgodovinskim pripovedkam spada tudi knjiga A. P. Smirnova: „Изъ жизни нашихъ предковъ“ (СНБ., c. 1 r. 50 k.) V njej seznanja pisatelj mladega čitatelja z zgodovinskimi dogodki, z običaji in življenjem Rusov v prvih zgodovinskih dobah, v časih paganstva. — N. N. Filippov opisuje v zgod. pov. „Святополкъ, князь поморскій“ (СНБ., c. 25 k.) islandsko narodno pripovedko, kako se je pokristijanil neki pomorski knez. — Knjiga M. A. Ljajline: „Путешествія Н. М. Прижевальскаго въ восточной и центральной Азии“ seznanja čitatelja v lepem, popularnem slogu z dogodki in iznajdbami znamenitega ruskega potovalca Prževaljskoga (53 ilustr. in 2 zemljevida. C. 2 r.). — Jako koristno in primerno je za otroke „Живое слово“. (СНБ., c. 4 r.) Tu se predstavlja v 24 slikah s kraskami (barvami) razne predmete, kateri najpreje zanimljejo otroka. Tem predmetom priložen

je tekst v vezani besedi, v narodnih poslovicah in ugankah. — Te so glavnejše ruske knjige za mladino, izšedše v prošlem letu. Tudi slovenski pisatelji za mladino in narod naučé se iz njih mnogo, kako je treba pisati. Sploh so Rusi v marsičem neprekosni pedagogi. K.

Dijaški koledar. Prav dobro nam je došel slovenski „Dijaški koledar“. Poleg običih stvari, nahajajočih se v koledarjih, oziralo se je tudi na potrebe slovenskega dijaštva z raznimi črticami o slovanskih stvareh. A gotovo bi ustreglo izdajateljstvo, ako bi preskrbelo in priobčilo v koledarji imenik slovenskih književnikov z letnico njihovega rojstva in event. smrti, in morda kratkim životopisom in naznanilom glavnih del; to tem bolj, ker slovstvene zgodovine, ustrezajoče sedanjim potrebam, še nimamo. Isto tako želeli bi imenik in opis najslavnejših pisateljev in umetnikov vseh slovanskih rodov. — Upamo, da ustreže izdajateljstvo „koledarja“ tej naši želji; potem se bo on še mnogo bolj prikupil in mnogo bolj ustrezal slovenskemu dijaštvu. B.

Д. В. Григоровичъ: Повѣсти и разсказы для народнаго чтенія. (Изд. И. Г. Мартынова, СПб. 1892, II, 1 р.) — То je tretja izdaja povestij za narod slavnega ruskega pisatelja D. G. Grigoroviča. V njej so povesti: „Четыре времени года“, „Мать и дочь“, „Смедовскан“, „долина“, „Прохожий“ in „Шахар“. Priložena je tudi slika pisateljeva in kritični sestavki V. Ostrovskega, Miljukova, S. J. Miropoljskega. — Uže ime pisatelja nam je porok za lepo vsebino knjige, katero priporočamo Slovencem.

Въ дѣту и въ полѣ. — Ребатки. Разсказы для дѣтей. II, 25 + 25 коп. — Te dve knjižici pisatelja M. Vasiljeva sta prav lični in ukrašeni z lepimi slikami. Prva obseza deset pripovedek, v katerih riše pisatelj jako lepo rusko življenje, prirodo in podatke iz ruske povestnice. — V drugej so narodne pravljice in živ. epos, kateri zelo ugajajo mladim čitateljem. Polne narodnega humora so med temi „Сорока, Ворона и Галка“ in „Самъ себи выдаѣ“.

К. А. Шаркаревъ: Сборникъ отъ български

народни умотвереня. Vsebina je jako bogata in lepa. Razdeljena je v narodne pesni in zgodovinske spominke, pregovore, uganke, igre, narodne običaje in praznovanje, narodno nošo, narodno medicino i. t. d.

„Narodno divadlo“ praško odlikovano je bilo od akademije cesarja Frana Josipa z zlato svetinjo zaradi krasnega vspeha čeških opernih predstav na Dunajski razstavi, kjer je proslavilo slovansko umetnost.

Srebrno Fügerjevo kolanjo dobil je za najboljšo rešitev naloge: „Apostol Bonifacij podira sv. smereko“ gojenec akademije umetnostij na Dunaju, Slovenec gosp. Ivan Zajc iz Ljubljane. — Med odlikovanci je veliko število Slovanov, veselo znamenje nardarjenosti in marljivosti slovanskega rodu.

Sloveči slavist J. Baudouin de Courtenay profesor na varšavskem vseučilišči, nadaljuje sedaj svoje študije o slovanskih dialektih v družbi mladega poljskega jezikoslovca, svojega učenca, v Reziji, kar je Italijanom zelo nevsječ — vtajili bi radi bivanje slovanskega rodu ob mejah kraljestva.

† **Matija Majar** umrl je 31. julija v Pragi. Rodil se je v Goricah na Koroškem l. 1809. bil župnik v Gorjah, potem na Križni gori. L. 1883 preselil se je v Prago, kjer je ubožno živel. — Bil je navdušen boritelj za ilirski in vseslovanski jezik. V. m. p!

† **Hubert Gordon Schauer**, mladi, a nardarjeni češki pisatelj (roj. 1862) umrl je dne 26. julija t. l. Dokončavši svoje studije na gimnaziji rodnega mesta v Litomericah in na dunajskem vseučilišči, bil je od l. 1891. v redakciji „Narodnih listov“; a uže od 1886 v redakciji Ottovega naučnega slovnika ter sodelovatelj in literarni kritik mnogih českih listov.

Zmes.

Odvetnikov v Avstriji bilo je začetkom tega leta 3236 in sicer jeden na 7365 prebivalcev. Največ jih je na Nižem Avstrijskem namreč 868, potem na Českem 836, v Galiciji 292, na Moravskem 285, na Štajerskem 157, na Tirolskem 132, v Trstu 103, na Gornjem Avstrijskem 82, v Dalmaciji 68, v Bukovini 66,

v Šleziji 61, na Goriškem 31, na Koroškem 27, na Solnograškem in Kranjskem po 21, na Predarlskem 16.

Število otrok na zemlji. Vsako leto se rodi na vsej zemlji do 36,000.000 otrok; torej vsako minuto okolo 70, vsako sekundo nekoliko več nego jeden. — Ako bi se delo vsa deteta skupaj v zibelke in postavilo te v jedno vrsto, bi obkroževala ta veriga iz zibelk vso zemljo. Recimo pa, da bi bil kdo tako potrpežljiv, da bi sedel noč in dan pred svojo hišo, stoječo ob cesti, katera vede okolo zemlje; po tej cesti naj bi šle matere druga za drugo in nesle svoje otroke v naročji, in sicer tako, da bi ne prešlo mimo opazovalca več nego 20 otrok v jedni minuti. Opazovalec bi moral sedeti pred svojo hišo šest let, ako bi hotel videti vse v jednem letu rojene otroke. Proti koncu bi jih matere uže ne mogle več nositi, kajti zadnji bi imel uže 6 let.

N.

Grški znameniti možje živeli so jako dolgo. Ktesibij živel 124 let, sofist Gergij 108, Ksenofan 100, filozof Kleant 99, Zenon 98, Izo krat 98, tragik Sofoklej 91, komik Kratiu 97, Epiharid, Teofrast, zgodovinar Ksenofont, Aristobul in filozof Karnead po 90, lirik Simonid 89, lirik Anakreont in Fokion po 85, filozof Ksenokrat 84, Kritolaj 82, Solon, Platon in Hrizip po 81 let, pesnik Pindar in Agezilaj po 80 let.

Listnica.

Zaradi obilih dijaških vestij, ki bi sicer zaostale, odložili smo mnoge druge poslance nam sestavke na prihodnje številke „Vesne“.

„Cvetkoslavič“. Hvala lepa za poslance pesnice, katere objavimo o priložnosti. Prosimo, da nam blagovolite še večkrat kaj poslati!

G. M. Z. na Vr. Hvala lepa za razpravo. Z nadaljevanjem enacih spisov ustrezete nam zelo, vendar Vas prosimo, ozirati se na to, da nam nikakor ni mogoče priobčiti steno-grafičnih znamenj.

G. M. Č. v P. Vedno nam bode draga Vaša pošiljatev. Pesni pridejo le polagoma na vrsto, ker jim ne moremo odločiti več prostora v listu.

G. T. D. v S. Skušali bodemo, da Vam ustrezemo.

G. A. Š. v P. Vsako novo nasprotstvo pridobi nam zopet novih prijateljev. Delovali smo in bodemo vedno za slogo. V drugih listih nečemo polemizovati, a tudi v našem omejujemo to na najpotrebnejše.

G. J. Ž. v Hl. Profesor Hudoba prouzročil bi preveč hrupa in šuma. Ako „Slovenec“ piše, da se na vseučiliščih uči le nejevera in sedem naglavnih grehov, — mu razsodni čitatelji tega ne verjamejo, — z nespametniki pa, veli pregovor, bojujejo se celo bogovi brezuspešno. — Priporočamo se za kaj družega! Bratski pozdrav!

„Slavjanski“ v C. Poslana povest je prenavijna, da bi jo natisnili. Tudi pesen je nedostatna. — Po teh poskušnjah prešla nam je vsa radovednost, da bi poznali vaše „igre“. — Prijateljski Vam svetujemo, da še potrpite s pisateljvanjem, za katero še niste sposobni, čitajte mnogo dobrih knjig in učite se iz njih.

G. S. J. v J. Pisali bi lahko mnogo in o marsičem — ali tiskovna svoboda nam to zabranjuje. Na zdar!

Neprijetno nam je, da moramo zopet nekatere gg. naročnike opominjati na njih dolžnost; od izobraženih ljudi smeli bi vendar pričakovati, da to storé, ne da bi bilo treba vedno novih opominov.

Upravništvo.

„VESNA“ izhaja po jedenkrat na mesec na celi poli ter stane za vse leto glđ. 1'50 Rokopise in dopise sprejema: Uredništvo „Vesne“ na Dunaji, Wien, VIII., Wickenburggasse, 12; naročnino Dragotin Hribar v Celji, Graška cesta, 1.